

képességét. De benzintartalma miatt kissé óvatos bánásmódot igényel, gyertyától, tűztől mindenesetre távol kell tartani.

A *Gilg-féle Mars-olajat* szintén sokat használtam és ugyancsak nagyon megfelelőnek találtam. Egy hátránya van — mivel tulajdonképpen nem is fegyverolaj, hanem czipők és vadász-csizmák konzerválására való — hogy meglehetősen piszkos a vele való munka és a szaga sem a legtürethetőbb. Hogy pedig a fegyver finomabb szerkezetéseit bevonjuk, arra nem elég hígfolyós és megeshetik, hogy a bekenés által a finomabb mechanizmus felmondja a szolgálatot, vagy legalább nehezebben működik, mint azelőtt. Hanem a lőporszalakot és savakat (épen mind a Nitrol) igen jól, teljesen neutralizálja és így a csövet föltétlenül megóvja a rozsdától. Közbevetve pedig előnyére kell megjegyeznem, hogy mint bőrkonverzálszer, tényleg kitünő. A vele átíratott vadászczipó vagy csizma teljesen vízmentes lesz, a bőr puha, hajlékony és nem törik. Egy jó és mondhatni univerzális szer ez a mars-olaj, mely kiválik a sok mitssem érő vadászportéka közül. Amellett még — viszonyítva a többiekhez — felette olcsó is.

A többi rozsdamentesítő szer, melyeket ismerek, egytől-egyig megbizhatatlan.

A *Curol* neutralizáló hatása (mely szer nálunk is el van terjedve) erősebb és több savanyú maradványt hátrahagyó lőporok használatánál gyenge és nem teljes. Másik nagy hibája, hogy a levegőn igen hamar megvastagszik, ragadósá válik, amit sokan előnynek tartanak, gondolva, hogy fegyverök így az eső és nedvesség behatása ellen védve van. Ez igaz, csak hogy a nedvesség távoltartására más külön e célra készített olaj vagy zsír még sokkal jobban megfelel, a megsűrösödött *Curol* pedig a finomabb szerkezet egyenletes, könnyű működését mindig zavarja, azonkívül a csőből is nehéz eltávolítani, meg a vadász keze, ruhája is ragadós lesz tőle. Hasonlóképpen nem sokat ér a „*Benol*” sem, melyet sok magyar vadász, azt hiszem, ismer. Ez pláne még jobban megvastagszik a levegőn, mint a *Curol* és még ragadósabb is lesz. Azután neutralizáló képessége is nagyon gyenge.

Legújabbban egy „*Alcalin*” nevű rozsdamentesítő szernek verik a reklám nagydobját, melyet én magam még nem használtam, de két német vadászismerősömtől azt hallottam, hogy jó.

Én kísérleteim nyomán csak a fentemlitett hármat: *Ungewitterische Rostschutzpatrone*, *Mauch-féle Nitrol* és *Gilg-féle Mars-Oel*, tartom megfelelőnek a praxisban.

Persze sohasem szabad arról megfeledkezni, hogy ezek nem konzerváló, hanem csak neutralizáló szerrek, melyek csak a rozsdamarás megátlására valók, tehát mielőbb a vadászat végeztével használandók. Később, kivált ha a fegyvert hosszabb időre félre tesszük, a csövek konzerválására, mint már említettem, legjobb a jó fegyverzsír vagy tiszta, savmentes csontolaj.

Ha azonban a fegyvert minden másod-harmadnap használjuk, mint az a vadászidényben rendszeren történik, akkor elég, ha a neutralizáló szerrel alaposan neutralizáljuk a csőben lévő lőporszalakot és a második tisztítást elhagyhatjuk; a cső nem fog rozsdát, feltéve persze, hogy a fegyvert száraz helyen tartjuk.

Ifj. Bartal Aurél.

A fejedelmi vadászatok egyik színhelyéről.

Biharmegye észak-keleti határán hosszan nyúlik el egy erdőkoszorúta heglánczolat: a *Réz*. Hazánknak kevés részén található oly változatos, oly festői tájképekben bővelkedő hegyes vidéket, mint a Királyhágó közelében. Ha városi ember vetődik el e fenséges vidékre — különösen május vagy június hónapokban — az csak elbűmül a természet ragyogó pompáján s szívét egy édes érzélem járja át, amely szinte költői hangulatba ringatja a csak

kevésbé is poétikus lelket. Igen, szép — nagyon szép a vén *Réz* vidéke. Szeretem én is kimondhatatlanul, tán senki sem jobban. — De mégis volt valaki, aki épúgy szerette, aki sokszor eljött ide kipihenni s némileg elfeledni egy szomorú, egy kínos élet szívettépő fájdalmai.

Egy szerencsétlen, üldözött, hazátlan koronás fő volt ez. És az ő szívébe enyhülést is hozott a magány, a barátság és vendégszeretet magasztos érzete. Óh, de örömet és fájdalmat, mindent-mindent elfedett a már krusedoli kolostor kriptája. De mégis van még valaki, aki megérti a „*Réz*” vén tölgyeinek susogását. Egy író ember ez: B. M., akitől már oly sok szép ismertetést olvashattunk a gyönyörű vidék szilágysági részéről. Az Alföldre mélyen lenyúló hegláncz legmagasabb észak-nyugati csúcsán áll a *Réz* ragyogó, gyémántos koronája: az „ipargróf” Magaslakja.

Ha a rohanó vasszörnyeteg elhagyja Nagyváradot, tüstént szembetűnik a távolban kéklő hegycsúcson a hatalmas épület. A vonaton főurakból álló kis vadásztársaság utazik, akik épen az „ipargróf” vendégszerető vadászkastélyába vadászatra utaznak. Azok, akik már jártak a vidéken, mutogatják az ifjabbaknak a *Réz* büszkeségét. Sóhajok szállnak fel a keblekből: — „Hej, ha szárnyunk volna!” — „Egy-kettőre ott teremnénk.” — De így bizony még vagy 35 klmtrt kell rohannia a gőzparipának, míg az élesdi állomáshoz ér. A társaság — útközben vadászva — körülbelül csak másnap este érheti el a vadászlakot.

De megpihennek Lugoson, ahol is az örökifjú „ipargróf”, a házigazda, várja őket. Az ebéd alatt azután vidám eszmecsere folyik a másnapi vaddisznó-vadászat körül. Az erdészszemélyzet már beadta jelentését: „Disznó van elég, eredményes vadászatra van kilátás”. — Ebben azután megnyugszik mindenki, csak E. G. ezredes kéreti fel még vagy kétszer az erdőtiszteket, „mert hát meg kell alaposan érteni egymást!”

Hajnalfelé az alvásról szó sem lehet, mert a hajtók nagy lármával gyülekeznek a kastély elé. A tapasztalatlanabb vendég felriad. — „Mi az?” — „Miféle láрма?” — „Tán ég a ház?” — Pedig dehogy, csak a hajtók kedélyeskednek egymással odakinn. Közben a vadásztársaság is felkészülődik. Az erdészek szava hallatszik: „Induljunk! Induljunk!” — „Elkésünk.” — Végre azután elindul a hatalmas menet az erdőnek. Ah, de most értünk a czigányokhoz. No itt lesz kelete az aprópénznek! A póre-purdék nagy vitás közt mutatják be gyönyörű művészetüket. Alig lehet tőlük szabadulni. Ismerve a kegyelmes úr jószívűségét; szemtelenségök határtalan. Tudják ők azt nagyon jól, hogy a főúr juttat nekik mindég egy csomó „piczulát”. No, de most már a hajtóvonalban vagyunk. Az előre küldött hajtók már fel vannak állítva, most állítják a puskásokat. Mindenki elfoglalta helyét, felhangzik a hajtás kezdetét jelző kürtszó s a hajtás megindul. Mindenki visszafojtott lélegzettel figyel, no, mi lesz most? Mikor jön a „Mikuláj”, a vén, magányos kan. Mindenkinék legforróbb vágya, hogy csak ezt zsákmányul ejthetné. A hajtásból csapatostól rohannak szarvasok, őzek, de a várva-várt disznóknak nyoma sincs. Pedig a hajtók már itt vannak, némelyiket már látni is lehet a hegyoldalon. Most már löni sem lehet — a hajtásban nem volt disznó. De se baj, majd lesz a másikban. Pihenés után megkezdődik a második hajtás. A végén az eredmény: egy róka. Most már van keveredés, mérgeződés, szekirozás; az erdészszemélyzet majd a fejét veszti.

Tökéletesen érthetetlen, hogy hová lett a sok disznó. Hó nélkül nyomozni lehetetlenség. De még hátra van egy hajtás, reméljük. Alig indul meg az utolsó hajtás, puskaropogás hangzik fel. Egymásután 8–10 lövés; itt vannak a disznók. A hajtás valóban bevált. — A vadásztársaság azután az esthomályban jókedvvel indul a meredek útnak, hogy minél előbb elérhessék a kedves vadászkastélyt, a *Réz* koronáját. A hegytetőhöz közeledve, az út zúgó fenyvesek között vezet tovább. Az idősebb vadászurak elméláznak, gondolataik a múlt emlékei közt kalandoznak. „Hej, mikor még ezelőtt vagy 30 évvel ezek a

hatalmas fenyőfák arasznyi kis csemeték voltak!“ Akkor is fenséges vadászatok folytak le itt a rengetegben. Akkor még a vadász urak csak szerény kis kolibában huzódtak meg a vihar elől, ahol is szalmán fekve pihenték ki a vadászatok fáradalmait. Ah, de ma már a kis kunyhó helyén hatalmas várszerű kastély hirdeti kegyelmes urának nemes érzését és fenkölt gondolkodását. A társaság most lép ki a fenyves homályából s szinte elbűvölve áll meg egy pillanatra. Az esthomályban valóban tündéri látványt nyújt a teljesen kivilágított hatalmas vadászkastély. A régék fantasztikus korában képzeljük magunkat. Itt a rengeteg belsőjében, távol a civilizációtól, ily remek épület valóban meglepő. Egy óra múlva a vadász urak szípkézű adomái már a régi magyar stílusban épült és berendezett ebédőben hangzanak fel. A házigazda magyarázza a bútorok eredetét, melyeknek egy része a gyászos emlékü meierlingi vadászkastélyból került ide.

Majd meg érdekes részleteket beszél el az Ázsiában átelt viszontagságokból. A társaság együtt van, csak E. G. ezredes hiányzik. Ő ugyanis mint tapasztalt vadász a vadászbíró, most vizsgálja az elejtett vadak löcsatornáit. A másnapi tervet azután megbeszélve, a társaság késő éjjel nyugalomra tér. A második napon érdekes epizód játszódott le. Ugyanis egy az első hajtásban megsebzett hatalmas vaddisznó a már előállított hajtóvonalon tört át.

Ép a hajtás kezdetét akarták jelezni, amikor is a kürtös észrevette a kitérő sebzett disznót. Ő azután egy hatalmas fütykőssel és a kürttel *felfegyverkezve* kezdett utána rohanni, „*hogy majd elfogja ő.*“ Ekközben a vonalon el nem tudták képzelni, hogy miért nem kezdik a hajtást. Az egyik erdőtiszt rohant a hajtást vezető erdészhez, hogy kürtöltessen. „Kürtöltetnék én, de nincs kürtös“. „Hát hol van?“ „Elszaladt egy sebzett disznó után az ostoba. Pedig én meglőhettem volna a disznót, ha nem rohan az oláh utána“. „Nohát most már kürtölj magad, ha megszökött a kürtösöd“. Az erdőtiszt azután a fegyverén hozott ki valami keserves hangokat. De azért megértették a hajtóvonalon és a hajtás megkezdődött. Mindjárt az elején hatalmas fegyverdurrogás hangzik fel. Az egész hajtóvonal lázban van. Sok disznó van a hajtásban. Zűravaros kiabálás hallatszik: „Nu lásrá!“ „Gligán“. stb., a fegyver ropog, kevés megszakítással valóságos kisebbszerű búr háború. A hajtás végeztével az eredmény: 3 drb. vaddisznó, közte egy hatalmas kan. A szerencsés vadász C. ezredesnek, a volt hadsegédnek a fia, ifj. C. De több disznó sebzetten elmenekült, amelyeknek utánkeresése elrendellett. Folyt a vadászat váltakozó szerencsével napokon át. Végre elérkezett az év utolsó napja.

Künn zúg a vihar, a fenyőfák hajtogatják derekukat szél ő fensége előtt. A kastély legmagasabb tornya zúg a viharban, hol csendes dörmögéssel, hol pedig felhang a hang a skála legmagasabb fokára. Mintha az alvilág elszabadult szellemei játszanának egy óriási klaviatúrán. A vadásztársaság a nagy ebédőben, a kellemes meleget árasztó kandalló előtt várja az újév első napjának érkezését. De a társalgás nem olyan kedélyes, mint máskor. Igen, hisz ma van az év utolsó estéje s ilyenkor mindenki visszagondol az elmúlt időkre. Mennyi szép álmot, mennyi boldogságot semmisített meg az elmúlt esztendő! De a remény újra visszazáll szívünkbe, hátha az újév meghozza a szerencsét, a boldogságot. Az ódon fali óra épen most mutatja az éjfélt. Behozzák a puncsot s főuraink itt, a világtól elrejtett kellemes fészekben köszöntik azt egymásra.

Egymásnak sok szerencsét és boldogságot kívánnak. De a társaságból hiányzik egy félreismert koronás fő. Az ő nagy szíve messze-messze lent délen pihen, eltakarta azt a krusedoli kolostor hideg márványkriptája. De nem! Lelke megérzé, hogy barátai óhajtják őt. Eljött arra a helyre, a mely neki egykor oly kedves volt. S most szelleme a gyönyörű ívezetű ebédőben lengi körül az itthagytott barátokat. De őt észrevenni csak a költő magasan szár-

nyaló lelke tudja. Most megáll a kandalló előtt, kezét áldólag terjeszti a kis társaságra s azután visszatér abba a világba, amely neki a sok szenvedés után bizonyára a megnyugvást biztosítja.

A következő vadászatok már az újév első napjaiban tartatnak. De hát a felséges vadászatok sem tarthatnak soká. A vendégeket elfoglaltságuk haza szólítja. Nehéz szívvel s azon ígérettel válnak meg a kedves helytől, hogyha Isten is úgy akarja, a jövő szilvesztert ismét együtt töltik a Réz koronáján, Magaslakon.

M.



A csövek ölöerejéről. Az 50-es években már egyszer megkísérték az angolok az aczélcöveket divatba hozni, de minden erőlködésök daczára sem sikerült ebből kultuszt csinálniok, mert csakhamar kitűnt, hogy a kemény aczélcövek semmi előnyt nem nyújtanak a damaszcsövek felett, sőt ellenkezőleg, hátrányuk sok volt; a többek közt egyik legnevezetesebb az, hogy igen rosszul ölték a vadat, amit ugyan a puskaművesek nem hittek, de a praktikus vadászok állandóan tapasztaltak és semmiféle elmélettel e hitükben őket megingatni nem lehetett. Mert tényleg a sokat vitatott „brand“ vagyis az *ölerő* létezik a kozzapuskások s a quasi „fegyvertechnikusok“ minden ellenállítása és érvelése daczára is. Egyik fegyver igen jól, a másik már kevésbé és sok épen nem öli meg a vadat. Ez faktum, régi tapasztalás, melyet semmiféle érveléssel megdönteni nem lehet — és a jól öllő, valamint a rosszul öllő fegyvert már a lövéséről is meg lehet ismerni. Ugyanis a jól öllő fegyver a meglőtt vadat teljesen *tisztán hagyja*, úgy, hogy a lövés helyét is alig lehet megtalálni; ellenben az ölerő nélküli csövek után a vad rögtön csupa egy vérpíszok lesz és a nagyobb sebhelyekből gyakran és nyomban csurogva, vagy szétlőve szökik elő a vér. Azonban a „brand“ nem ám valami boszorkányos, habonás fogalom, mint az alkalmi „fegyver-technikusok“ tudatlanságukban ezt rásütni és sovány viczelődéssel nevetség tárgyául feltüntetni szeretik, — hanem igenis, nagyon természetes oknak a következménye, például kemény csövek, különösen aczel-cövek, melyek egynemű anyaga a rezgés törvényén kívül esvén, a rezgést magát természetesen a lövedékre át nem kölesönözhetik; továbbá előidézi az ölerő silányságát a belül *elfűrt*, a tölténykamra felett túlon-túl, sokszor tölcészerűen kitágított fűrásmód, melyben a fojtás és lövedék sűrűlódása, tehát a cső mellözhetlen